Mál nr. S-186/2019
Drög að frumvarpi til laga um breytingu á búvörulögum nr. 99/1993, úthlutun tollkvóta.
Umsögn í Samráðsgátt

Samband garðyrkjubænda telur ástæðu til að fagna þeim áformum að einfalda umgjörð og framkvæmd tollverndar. Núgildandi fyrirkomulag hefur ágalla í för með sér sem bent hefur verið á ítrekað. Má þar m.a. nefna takmarkað gagnsæi við ákvarðanatöku þegar tollvernd hefur verið niðurfelld og takmarkaða möguleika til mats á raunverulegri birgðastöðu garðávaxta. Rafræn stjórnsýsla ætti að stuðla að bættri upplýsingagjöf og auknu gagnsæi, líkt og fram kemur í greinargerð sem fylgir drögum að frumvarpinu.

Það er vert að sakna þess að atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið skuli ekki hafa það markmið með frumvarpinu að tollvernd þjóni einnig hagsmunum framleiðenda og þannig einnig neytenda til lengri tíma. Ef framleiðsla leggst niður á ákveðnum tegundum hérlendis verður einungis um innfluttar vörur að ræða á markaði. Með því skerðist val neytenda og reynslan hefur sýnt að verð á innfluttum afurðum er ekki alltaf lægra þegar innlendrar framleiðslu nýtur ekki við í samkeppni við innfluttu vörurnar. Það hækkar verð til neytenda til lengri tíma. Þannig hefur t.d. selleríframleiðslu hérlendis verið hætt og fleiri tegundir eru beinlínis í hættu að leggjast af í ræktun hérlendis. Þá þróun má glögglega sjá í meðfylgjandi yfirliti sem byggt er að upplýsingum frá Hagstofu Íslands. Þar sést greinilega hvernig innlend framleiðsla, einkum í útirækt, hefur gefið eftir, bæði í magni og hlutfallslega.

Nauðsynlegt er að breyta frumvarpinu á þann hátt að unnt verði að taka tillit til breytinga á markaði og ræktunaraðstæðum hérlendis, t.d. með reglulegri endurskoðun á tegundum og tímabilum tollverndar. Þannig myndi verða unnt að hefja stórfellda ræktun hérlendis á vörum sem nú eru ekki í ræktun hérlendis s.s. sætum kartöflum, lauk eða sellerí (selju) og myndi þá sú ræktun njóta sambærilegrar tollverndar og önnur útiræktun. Augljóslega hljóta markmið um aukna ræktun og aukna sjálfbærni í matvælaframleiðslu hér að samræmast stefnu stjórnvalda þegar kemur að aðgerðum í umhverfis- og loftlagsmálum og markmiðum sem lúta að því að draga úr kolefnisfótspori og matarsóun.

Í greinargerðinni með frumvarpinu kemur fram að ætlunin sé að bæta hag neytenda með því að þeim bjóðist lægra verð vegna lægri tolla á tilteknar vörur. Þessu er slegið fram sem sjálfsögðum hlut en raunin hefur því miður ekki alltaf orðið sú að neytendur njóti tollalækkana. Við það hafa ASÍ og fleiri gert athugasemdir. Sbr. https://www.ruv.is/frett/sterk-krona-skilar-ser-ekki-i-vasa-neytenda

Ýmislegt bendir til þess að tollvernd hafi ekki þau áhrif á verð til neytenda sem haldið hefur verið fram. Sem dæmi má nefna nefna verð á ávöxtum, sem er afar hátt hérlendis þó ekki séu þar tollar eða innlend framleiðsla að þvælast fyrir. Sbr. gögn frá Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Comparative_price_levels_of_consumer_goods_and_services#Price_levels_for_food.2C_beverages.2C_tobacco.2C_clothing_and_footwear

Ástæða er til að beina því til atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins að fram fari á vegum þess, hlutlaust mat á áhrifum tollalækkana á verð vöru til neytenda. Litið verði til þeirra áhrifa sem tímabundnar niðurfellingar tolla hafa í för með sér og hafa haft, ekki síður en til þeirra áhrifa sem niðurfelling tolla hefur almennt haft, eða ekki haft. Hver hafa t.d. áhrifin orðið af því að fella niður tolla af staðkvæmdarvörum mjólkurvara (soyja-, hrís- og möndludrykkjum og skyldum vörum)? Varð einhver raunveruleg verðlækkun til neytenda?

Samband garðyrkjubænda hefur á undanförnum árum hvatt mjög til þess að eftirlit með innflutningi yrði aukið og fram væri raunveruleg vöruskoðun samhliða skjalaskoðun. Vert er að árétta þau sjónarmið hér.

Reynsla undanfarinna ára hefur verið sú að þeir tollkvótar sem boðnir hafa verið á blómum hafa ekki gengið út að fullu. Því er við að bæta að fáir hafa boðið í tollkvótana og hlýtur það að vekja spurningar hvort raunveruleg samkeppni ríki í innflutningi og sölum á blómum? https://www.stjornarradid.is/verkefni/atvinnuvegir/landbunadur/inn-og-utflutningur-landbunadarvara/nidurstodur-utboda/

Samband garðyrkjubænda hefur nú leitað til félagsmanna sinna og gert könnun á því á hvaða tímabilum útiræktaðar afurðir hafa verið fyrirliggjandi sl. 10 ár. Jafnframt hafa þær upplýsingar verið bornar saman við auglýsingar sem birst hafa í Stjórnartíðindum um tímabundnar niðurfellingar á tollvernd á útiræktuðum garðávöxtum. Hafa ber í huga að Samband garðyrkjubænda hefur á umliðnum árum oft gert athugasemdir við þá niðurfellingu og talið ágalla á því mati sem þar hefur birst varðandi fyrirliggjandi magn viðkomandi vöru. Þeim ágöllum er einmitt lýst í greinargerð sem fylgir með frumvarpinu.

Í ljósi framangreindra upplýsinga er hér með lagt til að tímabil vegna tollskrárnúmera sem upp eru talin í 2. grein frumvarpsins og 65 gr. a í lögum nr. 99/1993 verði svo sem hér segir:

- *Vegna tollskrárnúmers 0704.1000 (Blómkál og hnappað spergilkál) 1. janúar – 1. júlí og 15. október – 31. desember ár hvert.*
- *Vegna tollskrárnúmers 0704.9001 (Hvítkál) 15. apríl – 1. júlí ár hvert.*
- *Vegna tollskrárnúmers 0706.1000 (Gulrætur og næpur) 15. apríl – 1. júní ár hvert.*
- *Vegna tollskrárnúmers 0704.9002 (Rauðkál) 1.apríl – 1. ágúst ár hvert.*
    - *Hætt verði notkun tollskrárnúmers 0704.9002 (Rauðkál).*
- *Vegna tollskrárnúmers 0704.9003 (Kínakál) 1. janúar – 1. júní ár hvert.*
- *Tollskrárnúmer 0701.9009 (Kartöflur) og tollskrárnúmer 0706.9001 (Gulrófur) verði ekki opnuð enda nægja þær heimildir sem fram koma í 3. grein frumvarpsins (verður grein 65. C í lögunum), til að bregðast við mögulegum uppskerubresti eða öðrum óvæntum, utanaðkomandi áhrifum.*

Fulltrúar Sambands garðyrkjubænda eru reiðubúnir til að koma til fundar og skýra nánar framangreinda umsögn eða veita nánari upplýsingar um einstök atriði sem fram koma.

Grænmeti - innlend framleiðsla og innflutningur 2010 - 2018																		
	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Magn	%	Magn	%	Magn	%	Magn	%	Magn	%	Magn	%	Magn	%	Magn	%	Magn	%
Tómatar-ísl.	1.652.000	74%	1.605.000	70%	1.716.000	79%	1.560.000	67%	1.516.000	64%	1.347.000	55%	1.436.000	54%	1.334.000	49%	1.213.000	44%
Tómatar-innfl.	583.384	26%	678.301	30%	445.535	21%	779.490	33%	869.859	36%	1.097.192	45%	1.204.551	46%	1.371.907	51%	1.548.633	56%
Gúrkur-ísl.	1.458.000	91%	1.582.000	95%	1.673.000	98%	1.781.000	99%	1.807.000	99%	1.826.000	100%	1.868.000	100%	1.857.000	95%	1.927.000	99%
Gúrkur-innfl.	145.911	9%	91.027	5%	35.755	2%	25.338	1%	11.406	1%	7.422	0%	8.466	0%	103.028	5%	21.529	1%
Paprika-ísl.	186.731	14%	229.428	16%	261.000	17%	243.000	16%	223.000	14%	215.000	14%	190.000	11%	191.000	12%	181.000	11%
Paprika-innfl.	1.145.374	86%	1.211.493	84%	1.248.787	85%	1.294.668	84%	1.326.103	86%	1.368.580	86%	1.483.947	89%	1.469.329	88%	1.542.304	89%
Blómkál-ísl.	114.220	30%	105.400	30%	136.000	34%	51.000	14%	44.000	11%	50.000	14%	60.000	14%	55.000	12%	47.000	9%
Blómkál-innfl.	261.367	70%	251.455	70%	269.613	66%	308.935	86%	349.065	89%	318.067	86%	365.017	86%	413.949	88%	488.026	91%
Gulrætur-ísl.	612.372	53%	744.872	61%	682.000	55%	360.000	33%	780.000	49%	550.000	44%	778.000	49%	750.000	49%	520.000	35%
Gulrætur- innfl.	543.301	47%	484.143	39%	552.625	45%	739.143	67%	801.519	51%	701.907	56%	794.550	51%	765.943	51%	982.531	65%
Hvítkál-ísl.	424.795	58%	449.317	57%	408.000	57%	158.000	31%	135.000	23%	160.000	25%	143.000	23%	276.000	39%	154.000	20%
Hvítkál-innfl.	311.182	42%	338.264	43%	308.348	43%	343.884	69%	448.768	77%	485.080	75%	483.912	77%	431.764	61%	628.596	80%
Kínakál-ísl.	164.423	49%	185.185	59%	196.000	65%	71.000	40%	84.000	46%	75.000	43%	41.000	22%	50.000	28%	37.000	20%
Kínakál-innfl.	169.088	51%	127.321	41%	106.693	35%	104.994	60%	97.854	54%	98.142	57%	148.827	78%	126.941	72%	144.333	80%
Spergilkál-ísl.	108.483	35%	85.383	25%	129.183	37%	49.000	15%	50.000	14%	70.000	17%	70.000	16%	68.000	16%	45.000	8%
Spergilkál-innfl.	199.994	65%	251.455	75%	222.381	63%	288.717	85%	304.572	86%	337.323	83%	365.051	84%	349.281	84%	486.832	92%
Gulrófur-ísl.	833.000	98%	759.000	99%	1.265.000	94%	670.000	100%	1.070.000	84%	1.200.000	95%	938.000	97%	930.000	97%	540.000	87%
Gulrófur-innfl.	21.142	2%	6.727	1%	87.519	6%	76	0%	207.101	16%	68.162	5%	32.000	3%	27.135	3%	77.421	13%
Salat-ísl.	99.995	7%	107.698	7%	161.414	10%	269.000	18%	309.000	18%	335.000	20%	384.000	22%	370.000	22%	403.000	23%
Salat-innfl.	1.404.206	93%	1.437.085	93%	1.449.530	90%	1.206.320	82%	1.378.537	82%	1.352.987	80%	1.328.873	78%	1.309.359	78%	1.313.368	77%
Kartöflur-ísl.	12.460.000	90%	7.222.000	91%	9.700.000	84%	6.000.000	82%	8.260.000	76%	9.050.000	87%	9.930.000	92%	9.000.000	84%	6.020.000	66%
Kartöflur-innfl.	1.461.488	10%	749.232	9%	1.847.770	16%	1.290.545	18%	2.538.870	24%	1.350.166	13%	812.410	8%	1.680.710	16%	3.160.659	34%
Sveppir-ísl.	579.121	94%	583.473	93%	575.000	89%	585.000	88%	602.000	90%	550.000	76%	585.000	72%	580.000	70%	580.000	66%
Sveppir-innfl.	36.706	6%	44.932	7%	72.608	11%	82.171	12%	63.679	10%	175.704	24%	230.829	28%	244.947	30%	300.691	34%
Heildarmagn	24.976.283		19.330.191		23.549.761		18.261.281		23.277.333		22.788.732		23.681.433		23.755.293		22.361.923	
Íslensk framl.	75%		71%		72%		65%		64%		68%		69%		65%		52%	

Magn í kg.

Heimild: Hagstofa Íslands